

**איבעית אימא סברא:** מר, רבי יוחנן סבר: הכשר — תחלת טומאה הוא! לפי שעל ידי ההכשר נעשה האוכל ראוי לקבלת טומאה. הלכך, דינו כטומאה, וכשם שהתחדש דין יד לגבי קבלת הטומאה, כך מסתבר שיש דין יד לגבי הכשר לקבלת טומאה.

**ומר רב סבר: הכשר — לאו תחלת טומאה הוא.** ולכן אין ללמוד דין הכשר מדין קבלת טומאה, ולפיכך קא סבר שאין יד להכשר<sup>(23)</sup>.

**תניא כוותיה דרבי יוחנן: כשם שיש יד לטומאה — כך יש יד להכשר.**

**וכשם שאין הזרעים מקבלין טומאה אלא לכשיתלשו,** ואם נגע בהם השרץ בעוד שהם מחוברים אינם מקבליים טומאה, — **כך אין מקבלין הכשר אלא לכשיתלשו.** שאם הורטבו הזרעים כשהם מחוברים, לא נעשו ראויים לקבל טומאה, עד שיורטבו כשהם תלושים<sup>(24)</sup>.

בסוף סדר טהרות] ביאר את המחלוקת, שהם נחלקו בגדר של דין הכשר, רב סובר שההכשר באוכל הוא גמר מלאכת האוכל, וכשם שאין הכלי מקבל טומאה קודם גמר מלאכה, כך הוא הדין באוכל, וכך גם סוברת הגמרא בעמוד א', ולפי זה, אין קשר בין הכשר לטומאה, ואם חידשה התורה דין יד בטומאה, אין זה ראייה לדין יד בהכשר, ורבי יוחנן סובר, שההכשר באוכל הוא חלק מתהליך קבלת הטומאה, שהטומאה חלה על ידי הכשר במים ומגע שרץ, ולכן מסתבר שדין הכשר וטומאה שוים. וראה עוד בתפארת יעקב כמה שביאר את סברות המחלוקת.

ומצינו שנחלקו בזה הראשונים, דרש"י בפירושו על התורה [ויקרא יא לז] כתב, שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים, ומבואר שהדין הכשר הוא בכדי שיקרא אוכל, וזהו גמר מלאכתו, וכך הוא יותר מפורש בספר החינוך [מצוה קס]. אך הרמב"ן בפירושו על התורה שם כתב, שלכלוך השרץ והמטמאים ידבק במאכלים הלחים, ולא ביבשים, ועשתה התורה הרחקה וטימאה גם את הלחים שהתייבשו, ולפי זה ההכשר הוא תנאי לקבלת הטומאה.

ומזה שהוצרך רש"י לומר שהמים נופלים מהעור לבשר, מוכח שהוא סובר שהם נחלקו גם לגבי שומר.

**ובחידושי רעק"א** הקשה על הראשונים שלגבי שומר גם רב מודה שיש שומר להכשר, אם כן מנין לרב שהשומר מועיל גם להצטרף לשיעור כביצה, הרי לעיל אמריןן שלהכניס ולהוציא אין צריך פסוק משום שילפינן בקל וחומר מיד, אלא הפסוק בא לומר שהשומר מצטרף, ולפי הראשונים הללו אולי הפסוק בא לומר שהשומר מועיל גם לענין הכשר, שאת זה אי אפשר ללמוד בקל וחומר מיד, שהרי אין יד להכשר? ויתכן ליישב שגם הראשונים אמרו כן רק לאחר שהשומר מצטרף, לפי ששני הדינים הם מאותו הטעם, שהשומר נחשב כחלק מהאוכל, ולכן הוא מצטרף לשיעור כביצה, ולכן הוא מועיל גם לענין הכשר, ואם ריבה הכתוב שומר להכשר ממילא הוא הדין הוא מועיל להצטרף, כיון שהוא נחשב כחלק מהאוכל. [ויתכן שזהו הטעם שרש"י חולק על שאר הראשונים, שהוא סבור שמה שהשומר מצטרף אין זה מחמת שהשומר נחשב כחלק מהאוכל, אלא שהתורה ריבתה גם צירוף, ולכן אין סיבה לומר שיש שומר להכשר טפי מיד].

24. המקור שאין הזרעים מקבליים טומאה כשהם

23. החזון יחזקאל [בביאור דין ידות, הודפס